

משמע שגם הטועה במדבר אם עושה שבת באותו יום שקבע לעצמו "קיים מצות שבת", ע"ש. (ועיין מה שהעיר עליו בגליוני הש"ס, ובתורה שלמה שמות פרק ל"א אות ל"ח, וע"ע במגדים חדשים שם).

ובספר באר משה (אודירוב, פ' יתרו אות ס"ג) כתב על הגמרא הנ"ל בזה הלשון: כיצד יתכן שיום אחד באמצע השבוע יעשה לשבת, ומגין יתקדש אותו יום, והרי שבת קביעא וקיימא, אמנם לדברינו הרי בכל יום יש בו מקדושת שבת, א"כ באופן כזה נחשב לו אותו היום כאילו הוא שבת בגלל החלק שיש בו משבת וכו', ע"ש באריכות מה שהביא מטה"ק.

חיים גרינפלד, מנחת, אנגליה

בענין צורת הנקודות

לכבוד המערכת "אור ישראל".

ראיתי בגליון י"ב עמוד קצ"ד, שהעיר חכ"א כנגד שינוי צורת האותיות בהדפסת ספרי קודש שנעשה לאחרונה, מאותיות עגולות, ל"רבעים עקורים וברודים", וכפי הידוע לכל שהרבה סודות התורה נגזרים בצורת האותיות.

וברצוני להביא מה שנתברר לי אחר שטיילתי בשדה הספרים אשר לפנינו, וגראה אם צורה זו היא חדשים מקרוב באו שנתחדש בזמנינו, והוי שינוי ממסורת דור ודור, או אולי נהגו כן מימות עולם ומשנים קדמוניות, ופוק חזי מאי עמא דבר, אם אינם נביאים הם בני נביאים הם וכו', ואתחיל מן המאוחר אל המקודם.

(א) סידור תפלה ישרה בארדיטשוב, דפוס המצוי היא צילום דפוס פרעמישלא, תרפ"ט, (נדפס שם עם הסכמות מן קוה"ק הגה"ק מבעלזא זי"ע, וגיסו הרה"ק ר"פ אבר"ק אוסטילא זצ"ל), ויש בו כמה מיני אותיות גדולות וקטנות, וכמו חצי הסידור נמצא בתוכו הקמ"ץ בלי עיגול, רק קו ישר מלמטה, וירדע שבסידור זה התפללו רבבות אלפי ישראל, חסידים ואנשי מעשה, גדולים וצדיקים, ומעולם לא שמענו מי שיפקפק בזה, וכן מאורן ורבן של ישראל מן הגה"ק אבדק"ק סאטמאר בעל דברי יואל זי"ע הקפיד להתפלל מסידור זה דוקא כידוע, ולא עוד,

העכו"ם שוכת בימי החול, דכיון שמשממש בשורבטו של מלך, איזה נקפ"מ יש אם משממש באותה שעה שכלל ישראל שוכתים או שבת עליה בשעה אחרת. וא"כ לפי דברינו המדרש

אינו חולק בכלל על הגמרא בסנהדרין והכל על מקומו יבא בשלום.

וראיה לדבר, שהמדרש אינו חולק על הגמרא הנ"ל יש להביא מדברי המדרש גופא (שמות רבה פכ"ה יא), וז"ל: "דאו כי ה' נתן לכם את השבת", ומדו "נתן לכם", לכם נתנה ולא לעכו"ם, מכאן אמרו אם יבואו עכו"ם וישמרו את השבת לא דיים שאין מקבלים שכר וכו' [נכראה שיש להוסיף כאן: אלא גם אסור להם ונענשין על כך] שנאמר "יום ולילה לא ישובתו", וכן הוא אומר "ביני ובין ישראל וגו'", משל למלך יושב ומטרונה יושבת כנגדו העובר ביניהם חיוב, עכ"ל. - הרי להדיא שהמדרש בעצמו צירף הפסוקים שממנו דרשו בגמרא סנהדרין והמדרש בדברים רבה, וע"כ כוונתו כי מפסוק "לא ישובתו" נלמד עצם איסור שביתת בני נח, ומפסוק "ביני ובין ישראל" נלמד טעם האיסור ונענשו מיתה.

אחרי שכתבתי כל הנ"ל מצאתי בתורה שלמה (בראשית פ"ח אות קי"ד) שכתב כדברינו הנ"ל, שדברי הגמרא מתאימים עם דעת המדרש וראיה לזה מדברי השמות רבה, ע"ש דבריו בקיצור נמרץ.

(ה) בדרך אגב יש להעיר שגם אצל ישראל מצינו בחינה זו של קביעת השבת כימות החול, כראיתא בשבת (סט ע"א) היה המלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת, מונה ששה ומשמר יום א'. ובגליוני הש"ס להגרי" ענגיל מביא מספר מגיד מירשים למרן הב"י (ריש פ' משפטים) דמתבאר מדבריו דאין זה מענין ספק לבר, רק שאצל האיני יודע נעשה דבר עצמי, דשביעי ששוכת בו הוא בעצם השבת שלו וכו'. וכזה מבואר גם בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' עו) שמוכיח מדברי הגמרא הנ"ל דהשבת ניתן לכל אחד כפי מקומות אשר דר בו, וכתב למדנו מדחיבוהו לקדש שביעי משמע דלכל אחד נמסר לעשות זכר למעשה בראשית כל חד וחד כי אתריה וכו' ומסיים שם דמהגמרא